

*Д.І. ЗАБОЛОТНИЙ¹, В.І. ЛУЦЕНКО¹, О.М. БОРИСЕНКО¹,
І.А. БЄЛЯКОВА¹, М.І. СІТУХО¹, А.А. БЕРЕСТОВА², П.В. НЕЧІПОРЕНКО¹,
Т.Ю. ХОЛОДЕНКО¹, Н.М. ГРАДЮК¹, Д.Г. ФЕДОРЧЕНКО¹,
Ф.П. ГРИГОРОВИЧ¹*

ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ТА МІЖКУЛЬТУРНА АДАПТАЦІЯ ОПИТУВАЛЬНИКА TINNITUS FUNCTIONAL INDEX

*¹Державна установа «Інститут отоларингології ім. проф. О.С. Коломійченка
Національної академії медичних наук України»
(дир. – акад. НАМН України, проф. Д.І. Заболотний);*

*²Національний фармацевтичний університет
(ректорка – проф. А.А. Котвіцька)*

Шум у вухах (тинітус) – це актуальна й одночасно складна проблема в сучасній оториноларингології та інших галузях медицини [1, 2]. Вушний шум визначається як звук, який чує людина. Цей звук генерується організмом людини, а не зовнішнім джерелом. Більшість шумів у вухах є суб'єктивними, тобто тільки пацієнти можуть їх чути. Клініцист з метою оцінки може спробувати підібрати звук, схожий на той, що відчуває пацієнт [3, 4]. Саме тому класифікація шуму у вухах є недосконалою. Сприйняття шуму у вухах у всіх пацієнтів може істотно відрізнятися. Люди можуть відчувати шум у вухах як чистий тон, дзижчання, свист, дзвін, пульсуючий звук, інтенсивність якого може змінюватися упродовж життя пацієнта або навіть протягом однієї доби [5].

В останні роки це питання набуло ще більшої актуальності в нашій країні в зв'язку з військовою агресією РФ [6]. За різними даними поширеність вушного шуму складає від 5 до 31,6 % [7]. У багатьох пацієнтів шум у вухах має суттєвий негативний вплив на якість життя [8]. Для кількісної оцінки цього впливу існує низка опитувальників: The Tinnitus Questionnaire (TQ), the Chronic Tinnitus Acceptance Questionnaire (CTAQ-I), Tinnitus Questionnaire Short Form (TQ 12-I), Tinnitus Sample Case History Questionnaire,

the Tinnitus Handicap Inventory (THI), Tinnitus Primary Function Questionnaire [9-14]. Однак проблема полягає в тому, що в цих опитувальниках використовуються різні шкали, формулювання елементів та форматування, і вони не були проспективно вивчені для оцінки їх чутливості, що ускладнює порівняння результатів різних досліджень і визначення ефективності терапевтичних втручань. Для подолання цих недоліків за сприяння Tinnitus Research Consortium робочою групою з Oregon Health & Science University в 2012 р. був розроблений та валідований опитувальник Tinnitus Functional Index (TFI). Він складається з 25 питань, які дозволяють всебічно оцінити вплив вушного шуму на життя. За допомогою TFI можна оцінити надокучливість шуму, відчуття контролю, вплив вушного шуму на когнітивну функцію, сон, слух, здатність розслабитись, якість життя та виявити рівень емоційного стресу [15]. Оригінальну англійську версію опитувальника TFI зображено на рис. 1.

Tinnitus Functional Index уже перекладений кількома мовами і, відповідно, проведено міжкультурну адаптацію отриманого варіанта, а саме: італійською [16], китайською [17], нідерландською [18], німецькою [19], японською [20] мовами, а також івритом [21]. У зв'язку зі значним збільшенням

пацієнтів, що страждають від вушного шуму, у нашій країні виникла необхідність

перекласти опитувальник Tinnitus Functional Index українською мовою.

TINNITUS FUNCTIONAL INDEX

Today's Date _____ Your Name _____ Please Print _____

Please read each question below carefully. To answer a question, select **ONE** of the numbers that is listed for that question, and draw a **CIRCLE** around it like this: (10%) or (1).

I Over the PAST WEEK...

1. What percentage of your time awake were you consciously **AWARE** of your tinnitus?
Never aware ► 0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100% ◄ Always aware

2. How **STRONG** or **LOUD** was your tinnitus?
Not at all strong or loud ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Extremely strong or loud

3. What percentage of your time awake were you **ANNOYED** by your tinnitus?
None of the time ► 0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100% ◄ All of the time

SC Over the PAST WEEK...

4. Did you feel **IN CONTROL** in regard to your tinnitus?
Very much in control ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Never in control

5. How easy was it for you to **COPE** with your tinnitus?
Very easy to cope ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Impossible to cope

6. How easy was it for you to **IGNORE** your tinnitus?
Very easy to ignore ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Impossible to ignore

C Over the PAST WEEK, how much did your tinnitus interfere with...

7. Your ability to **CONCENTRATE**?
Did not interfere ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Completely interfered

8. Your ability to **THINK CLEARLY**?
Did not interfere ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Completely interfered

9. Your ability to **FOCUS ATTENTION** on other things besides your tinnitus?
Did not interfere ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Completely interfered

SL Over the PAST WEEK...

10. How often did your tinnitus make it difficult to **FALL ASLEEP** or **STAY ASLEEP**?
Never had difficulty ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Always had difficulty

11. How often did your tinnitus cause you difficulty in getting **AS MUCH SLEEP** as you needed?
Never had difficulty ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Always had difficulty

12. How much of the time did your tinnitus keep you from **SLEEPING** as **DEEPLY** or as **PEACEFULLY** as you would have liked?
None of the time ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ All of the time

Copyright © 2008, 2012 Oregon Health & Science University – permission required

TINNITUS FUNCTIONAL INDEX

PAGE 2

Please read each question below carefully. To answer a question, select **ONE** of the numbers that is listed for that question, and draw a **CIRCLE** around it like this: (10%) or (1).

A Over the PAST WEEK, how much has your tinnitus interfered with...

13. Your ability to **HEAR CLEARLY**?
Did not interfere 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Completely interfered

14. Your ability to **UNDERSTAND PEOPLE** who are talking?
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

15. Your ability to **FOLLOW CONVERSATIONS** in a group or at meetings?
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

R Over the PAST WEEK, how much has your tinnitus interfered with...

16. Your **QUIET RESTING ACTIVITIES**?
Did not interfere 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Completely interfered

17. Your ability to **RELAX**?
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

18. Your ability to enjoy **"PEACE AND QUIET"**?
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Q Over the PAST WEEK, how much has your tinnitus interfered with...

19. Your enjoyment of **SOCIAL ACTIVITIES**?
Did not interfere 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Completely interfered

20. Your **ENJOYMENT OF LIFE**?
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

21. Your **RELATIONSHIPS** with family, friends and other people?
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

22. How often did your tinnitus cause you to have difficulty performing your **WORK OR OTHER TASKS**, such as home maintenance, school work, or caring for children or others?
Never had difficulty ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Always had difficulty

E Over the PAST WEEK...

23. How **ANXIOUS** or **WORRIED** has your tinnitus made you feel?
Not at all anxious or worried ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Extremely anxious or worried

24. How **BOTHERED** or **UPSET** have you been because of your tinnitus?
Not at all bothered or upset ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Extremely bothered or upset

25. How **DEPRESSED** were you because of your tinnitus?
Not at all depressed ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Extremely depressed

Copyright © 2008, 2012 Oregon Health & Science University – permission required

Рис. 1. Оригінальний опитувальник Tinnitus Functional Index англійською мовою [15].

Мета роботи полягала в належному перекладі українською мовою та міжкультурній адаптації опитувальника Tinnitus Functional Index, що дозволить отримати дієвий інструмент для визначення важкості стану та рівня негативного впливу вушного шуму на якість життя в україномовних пацієнтів.

Матеріали та методи дослідження

Переклад українською мовою та міжкультурна адаптація опитувальника Tinnitus Functional Index проведені за принципами належної практики (Principles of Good Practice for the Translation and Cultural Adaptation Process for Patient-Reported Outcomes) [22]. Відповідно до вказаних вимог цей процес включає в себе 10 кроків:

- крок 1 – підготовка;
- крок 2 – прямий переклад;
- крок 3 – узгодження;
- крок 4 – зворотний переклад;
- крок 5 – перегляд зворотного перекладу;

ду;

- крок 6 – гармонізація;
- крок 7 – когнітивний дебрифінг;
- крок 8 – перегляд результатів когнітивного дебрифінгу та формування кінцевого варіанта перекладу;

- крок 9 – редагування та корегування;
- крок 10 – підсумковий звіт.

Для проведення когнітивного дебрифінгу було відібрано 24 пацієнтів, які скаржились на вушний шум (пацієнти з хворобою Мен'єра, підтвердженою на МРТ з інтратимпанальним контрастуванням) [23]. Після пояснення процедури обстеження всі учасники дослідження дали письмову інформовану згоду. Пацієнтам було надано бланки проміжних варіантів перекладеного українською мовою опитувальника TFI. Усі досліджувані від народження проживають в Україні та вільно володіють українською мовою. Когнітивний дебрифінг було проведено з трьома групами осіб по 8 пацієнтів. У кожній групі було 4 чоловіки та 4 жінки з різних вікових категорій та з різним рівнем

освіти. Пацієнти перших двох груп звернулись до поліклініки Державної установи «Інститут отоларингології ім. проф. О.С. Коломійченка Національної академії медичних наук України» для проведення діагностики, а пацієнти третьої групи перебували на стаціонарному лікуванні в цій же установі.

Результати та їх обговорення

Переклад українською мовою та міжкультурна адаптація опитувальника Tinnitus Functional Index здійснювались таким чином:

Крок 1 – підготовка.

У відповідь на запит Державної установи «Інститут отоларингології ім. проф. О.С. Коломійченка Національної академії медичних наук України» до професора Джеймса А. Генрі 10 листопада 2021 року Орегонський університет охорони здоров'я і науки (Oregon Health & Science University) надав ліцензію на використання опитувальника Tinnitus Functional Index. Ця ліцензія дозволяє отримувачу використовувати створену ним україномовну версію Tinnitus Functional Index та відповідну документацію для досліджень і/або клінічних цілей.

Автор опитувальника Tinnitus Functional Index (TFI) професор Джеймс А. Генрі запевнив, що готовий взяти участь у процесі перекладу, тобто може прояснити будь-яку неоднозначність та концепцію, яка стоїть за кожним пунктом. Це допоможе уникнути неправильного тлумачення певних предметів або понять.

Крок 2 – прямий переклад.

Прямий переклад був здійснений двома спеціалістами незалежно один від одного, які проживають в Україні, вільно володіють українською та англійською мовами (рівень володіння англійською мовою не нижче B2, що підтверджується відповідними сертифікатами). Перекладачі – лікарі-отоларингологи, які мають досвід перекладу опитувальників для пацієнтів українською мовою з англійської мови: опитувальник Dizziness Handicap Inventory [24]. У процесі цієї роботи ставилось завдання охопити концептуальне значення питань, а не здійснити дослівний переклад. Вони отримали додаткову інформацію про концептуальну

основу питань. Перекладачі намагались створити легкі та доступні для сприйняття переклади, зрозумілі широкому загалу.

Крок 3 – узгодження.

Після отримання двох незалежних версій прямих перекладів було проведено порівняння відмінних компонентів, об'єднання та гармонізацію єдиного попереднього перекладу TFI-UA. Процес узгодження не виявив принципових відмінностей у двох первинних версіях, а лише дозволив обрати більш вдалий варіант перекладу певних понять.

Крок 4 – зворотний переклад.

Зворотний переклад здійснювався особою, що народилась і проживає в Сполучених Штатах Америки, вільно володіє англійською (мова оригіналу TFI) та українською мовами. Як і при прямому перекладі, акцент був зроблений на концептуальному значенні питань.

Крок 5 – перегляд зворотного перекладу.

Під час перегляду зворотного перекладу виявлено незначні неточності в питаннях № 1, 15, 19, 24 і 25. Усі неточності було виправлено без необхідності залучення розробника. Після цього зроблено висновок: виконання зворотного перекладу дійсно дозволило забезпечити етап контролю якості. Тобто вихідний варіант TFI і варіант, отриманий після зворотного перекладу на мову оригіналу та необхідної корекції, концептуально рівнозначні, що демонструє належну якість перекладу.

Крок 6 – гармонізація.

Цей крок включав додаткову перевірку останнього варіанта TFI-UA всіма перекладачами. Було підтверджено його концептуальну відповідність оригіналу.

Крок 7 – когнітивний дебрифінг.

Для виконання цього кроку було відібрано 8 пацієнтів, що страждали від хвороби Мен'єра і мали вушний шум. Усі досліджувані від народження проживають в Україні та вільно володіють українською мовою. Серед осіб, що взяли участь у дебрифінгу, було 4 чоловіки та 4 жінки з різних вікових категорій і з різним рівнем освіти.

Крок 8 – перегляд результатів когнітивного дебрифінгу та формування кінцевого варіанта перекладу.

Когнітивний дебрифінг показав наявність певних невдалих деталей в отриманій версії перекладу. В оригінальній версії TFI під полем з датою є пояснення, у якому форматі потрібно вказувати дату заповнення, а саме: місяць, день, рік. Майже всі пацієнти не звертали уваги на це пояснення і вказували дату в звичному для України форматі: день, місяць, рік. Тому було ухвалено рішення змінити формат на більш зручний для українців.

При анкетуванні пацієнти вказали на труднощі розуміння питань № 4 і 19. Для коректного формулювання цих питань був залучений розробник, який надав певні пояснення. Питання № 4 було переформульоване, а питання № 19 – поняття доповнене уточненням, зазначеним у дужках.

Для визначення оптимальних варіантів перекладу вищезазначених питань проведено додатковий когнітивний дебрифінг. Було відібрано таку ж групу пацієнтів, як описано в пункті 7. Питання № 19 не викликало труднощів у досліджуваних, а питання № 4 знову потребувало корекції. Після консультації з розробником та переформулювання питання проведено ще один когнітивний дебрифінг, який підтвердив, що переклад зрозумілий пацієнтам.

Останній когнітивний дебрифінг провадився з пацієнтами, що перебували на стаціонарному лікуванні, за допомогою якого виявлено певну особливість. Більшість пацієнтів пропускали питання № 22, яке стосується щоденної діяльності. Проте це не було зумовлено неточностями у формулюванні самого питання. Розробник був ознайомлений із цією особливістю та не рекомендував вносити якісь зміни в питання.

Крок 9 – редагування та корегування.

Перевірку остаточного варіанта опитувальника TFI-UA на наявність орфографічних, граматичних та інших помилок здійснювала філологиня мовної кафедри.

Крок 10 – підсумковий звіт.

Після виконання всіх необхідних умов для якісного перекладу українською мовою та міжкультурної адаптації опитувальника TFI був складений остаточний звіт, у якому детально описано всі рішення та проведені заходи щодо перекладу та міжкультурної адаптації.

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК ВУШНОГО ШУМУ
Переклад, адаптація: Лабораторія клінічної аудіології та вестибулології
ДУ «Інститут отоларингології ім. проф. О. С. Коломійченка НАМН України», 2023 рік

Дата заповнення _____ ПІБ _____
День / місяць / рік

Будь ласка, уважно прочитайте кожне запитання з наведених нижче. Щоб відповісти на запитання, виберіть ОДНЕ із чисел, що наведені до цього запитання, і обведіть його кружечком так: 10% або 1.

Н | Протягом МІНУЛОГО ТИЖНЯ...

1. У той період, коли Ви не спали, який відсоток часу Ви усвідомлювали шум у вухах?
Узагалі не усвідомлював / не усвідомлювала ► 0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100% ◄ Постійно усвідомлював / усвідомлювала

2. Наскільки **сильним** або **гучним** був Ваш шум у вухах?
Зовсім не сильний або гучний ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Надзвичайно сильний або гучний

3. У той період, коли Ви не спали, скільки відсотків часу Вас **дратував** Ваш шум у вухах?
Узагалі не дратував ► 0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100% ◄ Постійно дратував

ВК | Протягом МІНУЛОГО ТИЖНЯ...

4. Чи заважав Вам шум у вухах **керувати** власним життям?
Узагалі не заважав ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Завжди заважав

5. Наскільки легко Вам було **впоратися** із шумом у вухах?
Дуже легко впоратися ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Неможливо впоратися

6. Наскільки легко Вам було **ігнорувати** шум у вухах?
Дуже легко ігнорувати ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Неможливо ігнорувати

КФ | Протягом МІНУЛОГО ТИЖНЯ...

7. Як Ви оцінюєте свою здатність **зосередитись**?
Шум у вухах не заважає зосередитись ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Шум у вухах максимально заважає зосередитись

8. Як Ви оцінюєте свою здатність **ясно думати**?
Шум у вухах не заважає ясно думати ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Шум у вухах максимально заважає ясно думати

9. Як Ви оцінюєте свою здатність **фокусувати увагу** на інших речах, окрім шуму у вухах?
Чудова здатність ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Узагалі не міг / не могла сфокусувати увагу

С | Протягом МІНУЛОГО ТИЖНЯ...

10. Як часто шум у вухах заважав **заснути** або **спати**?
Ніколи не заважав ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Увесь час заважав

11. Як часто шум у вухах заважав Вам **спати** стільки часу, скільки Вам потрібно?
Ніколи не заважав ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Завжди заважав

12. Скільки часу шум у вухах не дозволяв Вам **спати** так глибоко або спокійно, як Ви б хотіли?
Завжди дозволяє ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Увесь час не дозволяє

Будь ласка, уважно прочитайте кожне запитання з наведених нижче. Щоб відповісти на запитання, виберіть ОДНЕ із чисел, що наведені для цього запитання, і обведіть його кружечком так: 1.

СФ | Протягом МІНУЛОГО ТИЖНЯ

наскільки сильно шум у вухах...	узагалі не заважав	Максимально заважав
13. Заважав Вам чутти чітко?	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	
14. Заважав Вашій здатності розуміти людей, які розмовляють?	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	
15. Заважав Вашій здатності стежити за розмовою в групі або на зустрічі?	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	

Р | Протягом МІНУЛОГО ТИЖНЯ

наскільки сильно шум у вухах...	узагалі не заважав	Максимально заважав
16. Заважав Вашому спокійному відпочинку?	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	
17. Заважав Вашій здатності розслабитися ?	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	
18. Заважав Вам насолюдуватися "тишею та спокоєм"?	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	

ЯЖ | Протягом МІНУЛОГО ТИЖНЯ

наскільки сильно шум у вухах...	узагалі не заважав	Максимально заважав
19. Заважав Вам отримувати задоволення від соціальної активності (гостини, відвідування церкви, зустріч з друзями за кавою, відпочинок у ресторанах з близькими)?	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	
20. Заважав Вам отримувати задоволення від життя?	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	
21. Заважав у Ваших стосунках з родичами, друзями та іншими людьми?	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	
22. Як часто шум у вухах викликав труднощі при виконанні Вашої роботи чи інших завдань, таких як хатні справи, навчання чи догляд за дітьми або іншими?	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	

Ніколи не викликає труднощі ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Завжди викликає труднощі

ЕК | Протягом МІНУЛОГО ТИЖНЯ...

23. Наскільки вушний шум викликав у Вас **тривогу** або **хвилювання**?
Зовсім не викликає ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Максимально викликає

24. Наскільки Ви були **стурбовані** чи **засмучені** Вашим шумом у вухах?
Зовсім не був стурбованим чи засмученим / не була стурбованою чи засмученою ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Був надзвичайно стурбованим чи засмученим / була надзвичайно стурбованою чи засмученою

25. Наскільки **пригніченим** / **пригніченою** Ви почувалися через шум у вухах?
Зовсім не почувався пригніченим / не почувалася пригніченою ► 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ◄ Почувався надзвичайно пригніченим / Почувалася надзвичайно пригніченою

Рис. 2. Фінальний варіант опитувальника Tinnitus Functional Index українською мовою.

Фінальною версією опитувальника Tinnitus Functional Index-UA на момент виходу цієї статті є десята версія, яку представлено на рис. 2.

Висновки

Здійснено переклад українською мовою та міжкультурну адаптацію опитуваль-

ника TFI відповідно до принципів належної практики (Principles of Good Practice for the Translation and Cultural Adaptation Process for Patient-Reported Outcomes).

З метою використання в клінічній практиці цієї версії опитувальника надалі буде проведено процедуру його валідації.

Література

1. Dalrymple SN, Lewis SH, Philman S. Tinnitus: Diagnosis and Management. *Am Fam Physician*. 2021 Jun 1;103(11):663-671.
2. Esmaili AA, Renton J. A review of tinnitus. *Aust J Gen Pract*. 2018 Apr;47(4):205-208. doi: 10.31128/AJGP-12-17-4420.
3. Grossan M, Peterson DC. Tinnitus. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2023 Jan. 2023 Mar 20. PMID: 28613560 Bookshelf ID: NBK430809 Book.
4. Santacruz JL, de Kleine E, van Dijk P. Comparison between two self-guided tinnitus pitch matching methods. *Front Aging Neurosci*. 2023 Jan 25;15:1095178. doi: 10.3389/fnagi.2023.1095178.
5. Henton A, Tzounopoulos T. What's the buzz? The neuroscience and the treatment of tinnitus. *Physiol Rev*. 2021 Oct 1;101(4):1609-1632. doi: 10.1152/physrev.00029.2020.
6. Shydlovska TA, Petruk LH, Shydlovsky AYU, Poymanova OS. [Characteristic of subjective tinnitus in patients who received acoustic trauma in the zone of antiterrorist operation]. *Zhurnal ushnyh, nosovyh i gorlovyh boleznej*. 2017;(3):35-44. [Article in Ukrainian].
7. Chamouton CS, Nakamura HY. Profile and prevalence of people with tinnitus: a health survey. *Codas*. 2021 Sep 22;33(6):e20200293. doi: 10.1590/2317-1782/20202020293.
8. Scherer RW, Formby C. Effect of Tinnitus Retraining Therapy vs Standard of Care on Tinnitus-Related Quality of Life: A Randomized Clinical Trial. *JAMA Otolaryngol Head Neck Surg*. 2019 Jul 1;145(7):597-608. doi: 10.1001/jamaoto.2019.0821.
9. Zhaoli Meng, Fei Zhao, Zhenxi Chen, Yun Zheng. Categorization of Tinnitus Severity for the Mandarin Tinnitus Questionnaire. *Ear Nose Throat J*. 2021 Jan;100(1):NP33-NP38. doi: 10.1177/0145561319853256.
10. Moschen R, Fioretti A, Eibenstein A, Natalini E, Chiarella G, Viola P, Cuda D, Cassandro C, Scarpa A, Rumpold G, Riedl D. Validation of the Chronic Tinnitus Acceptance Questionnaire (CTAQ-I): the Italian version. *Acta Otorhinolaryngol Ital*. 2019 Apr;39(2):107-116. doi: 10.14639/0392-100X-2144.
11. Moschen R, Fioretti A, Eibenstein A, Natalini E, Cuda D, Chiarella G, et al. Validation of the Italian Tinnitus Questionnaire Short Form (TQ 12-I) as a Brief Test for the Assessment of Tinnitus-Related Distress: Results of a Cross-Sectional Multicenter-Study. *Front Psychol*. 2018 Jan 31;9:65. doi: 10.3389/fpsyg.2018.00065.
12. Kojima T, Kanzaki S, Oishi N, et al. Clinical characteristics of patients with tinnitus evaluated with the Tinnitus Sample Case History Questionnaire in Japan: a case series. *PLoS One*. 2017 Aug 25;12(8):e0180609. doi: 10.1371/journal.pone.0180609.
13. Newman CW, Jacobson GP, Spitzer JB. Development of the Tinnitus Handicap Inventory. *Arch Otolaryngol Head Neck Surg*. 1996;122(2):143-8. doi: 10.1001/archotol.1996.01890140029007.
14. Shaurya C, Ravichandran A, Kumar S. Transadaptation and Standardization of Tinnitus Primary Function Questionnaire in Hindi. *Int Tinnitus J*. 2018 Jun 1;22(1):23-29. doi: 10.5935/0946-5448.20180004.
15. Meikle MB, Henry JA, Griest SE, Stewart BJ, Abrams HB, McArdle R, Myers PJ, Newman CW, Sandridge S, Turk DC, Folmer RL, Frederick EJ, House JW, Jacobson GP, Kinney SE, Martin WH, Nagler SM, Reich GE, Searchfield G, Sweetow R, Vernon JA. The tinnitus functional index: development of a new clinical measure for chronic, intrusive tinnitus. *Ear Hear*. 2012 Mar-Apr;33(2):153-76. doi: 10.1097/AUD.0b013e31822f67c0.
16. Barozzi S, Del Bo L, Passoni S, Ginocchio D, Negri L, Crocetti A, Ambrosetti U. Psychometric properties of the Italian Tinnitus Functional Index (TFI). *Acta Otorhinolaryngol Ital*. 2020 Jun; 40(3):230-237. doi: 10.14639/0392-100X-2432.
17. Wang X, Zeng R, Zhuang H, Sun Q, Yang Z, Sun C, Xiong G. Chinese validation and clinical application of the tinnitus functional index. *Health Qual Life Outcomes*. 2020 Aug 6;18(1):272. doi: 10.1186/s12955-020-01514-w.
18. Santacruz JL, Arnold R, Tuinstra J, Stewart RE, van Dijk P. Validation of a Dutch version of the

- Tinnitus Functional Index in a tertiary referral tinnitus clinic. *Heliyon*. 2021 Aug 10;7(8):e07733. doi: 10.1016/j.heliyon.2021.e07733.
19. Peter N, Kleinjung T, Jeker R, Meyer M, Klaghofer R, Weidt S. Tinnitus functional index: validation of the German version for Switzerland. *Health Qual Life Outcomes*. 2017 May 5;15(1):94. doi: 10.1186/s12955-017-0669-x.
20. Suzuki N, Oishi N, Ogawa K. Validation of the Japanese version of the tinnitus functional index (TFI). *Int J Audiol*. 2019 Mar;58(3):167-173. doi: 10.1080/14992027.2018.1534279.
21. Oron Y, Shemesh S, Tamir SO, Goldfarb A, Marom T, Gluck O, Shushan S. A Hebrew adaptation of the tinnitus functional index. *Clin Otolaryngol*. 2018 Apr;43(2):662-665. doi: 10.1111/coa.12985.
22. Wild D, Grove A, Martin M, Eremenco S, McElroy S, Verjee-Lorenz A, Erikson P, ISPOR Task Force for Translation and Cultural Adaptation. Principles of Good Practice for the Translation and Cultural Adaptation Process for Patient-Reported Outcomes (PRO) Measures: report of the ISPOR Task Force for Translation and Cultural Adaptation. *Value Health*. 2005 Mar-Apr;8(2):94-104. doi: 10.1111/j.1524-4733.2005.04054.x.
23. Gürkov R, Lutsenko V, Babkina T, Valchyshyn S, Situkho M. Clinical high-resolution imaging and grading of endolymphatic hydrops in Hydropic Ear Disease at 1.5 T using the two-slice grading for vestibular endolymphatic hydrops in less than 10 min. *Eur Arch Otorhinolaryngol*. 2022;279(2):751-757. doi: 10.1007/s00405-021-06731-7.
24. Lutsenko V, Belyakova I, Situkho M, Gradyuk N, Nechiporenko P, Loza T. Quality of life assessment in patients of different age groups with benign paroxysmal positional vertigo using the Ukrainian version of dizziness handicap inventory. *Otorhinolaryngology Eastern Europe*. 2020;10(4):342-349.

Надійшла до редакції 27.07.2023

© Д.І. Заболотний, В.І. Луценко, О.М. Борисенко, І.А. Белякова, М.І. Сітухо, А.А. Берестова, П.В. Нечіпоренко, Т.Ю. Холоденко, Н.М. Градюк, Д.Г. Федорченко, Ф.П. Григорович, 2023

ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ І МІЖКУЛЬТУРНА АДАПТАЦІЯ ОПИТУВАЛЬНИКА TINNITUS FUNCTIONAL INDEX

¹Заболотний ДІ, ¹Луценко ВІ, ¹Борисенко ОМ, ¹Белякова ІА, ¹Сітухо МІ, ²Берестова АА,
¹Нечіпоренко ПВ, ¹Холоденко ТЮ, ¹Градюк НМ, ¹Федорченко ДГ, ¹Григорович ФП
¹Державна установа «Інститут отоларингології ім. проф. О.С. Коломійченка
Національної академії медичних наук України»

Email: amtc@kndio.kiev.ua;

²Кафедра фундаментальної та мовної підготовки Національного фармацевтичного університету
Email: balla19682802@gmail.com

А н о т а ц і я

Вступ: Шум у вухах суттєво погіршує якість життя багатьох пацієнтів. В останні роки ця проблема набула ще більшої актуальності в Україні в зв'язку із наслідками військової агресії РФ. На сьогодні немає валідного опитувальника українською мовою для оцінки шуму у вухах.

Мета дослідження: Належний переклад українською мовою та міжкультурна адаптація опитувальника Tinnitus Functional Index (TFI) дозволять отримати дієвий інструмент для визначення важкості стану та рівня негативного впливу вушного шуму на якість життя в україномовних пацієнтів.

Методи: Процедура перекладу українською мовою та міжкультурної адаптації опитувальника Tinnitus Functional Index проведена за принципами належної практики (Principles of Good Practice for the Translation and Cultural Adaptation Process for Patient-Reported Outcomes).

Результати: Отримано згоду автора на переклад опитувальника й отримано ліцензію Орегонського університету охорони здоров'я і науки (Oregon Health & Science University) на використання опитувальника Tinnitus Functional Index. Надано детальний звіт щодо кожного з 10 кроків у процесі перекладу та адаптації. Указано, як проводився відбір пацієнтів із вушним шумом для проведення когнітивного дебрифінгу.

Висновки: Здійснено переклад українською мовою та міжкультурну адаптацію опитувальника TFI відповідно до принципів належної практики (Principles of Good Practice for the Translation and Cultural Adaptation Process for Patient-Reported Outcomes). З метою використання в клінічній практиці цієї версії опитувальника надалі буде проведено процедуру його валідації.

Ключові слова: вушний шум, зворотний переклад, міжкультурна адаптація, опитувальник, тинітус, якість життя, TFI, Tinnitus Functional Index.

TINNITUS FUNCTIONAL INDEX: TRANSLATION AND CROSS-CULTURAL ADAPTATION OF THE UKRAINIAN VERSION

¹Zabolotniy DI, ¹Lutsenko VI, ¹Borysenko OM, ¹Bieliakova IA, ¹Situkho MI, ²Berestova AA, ¹Nechiporenko PV, ¹Kholodenko TYu, ¹Hradiuk NM, ¹Fedorchenko DH, ¹Grigorovich FP

¹State Institution "O.S. Kolomyichenko Institute of Otolaryngology of National Academy of Medical Science of Ukraine"; e-mail: amtc@kndio.kiev.ua

²Department of Fundamental and Language Training National University of Pharmacy

Abstract

Introduction: Tinnitus significantly impairs the quality of life of many patients. In recent years, this problem has become even more important in Ukraine due to the consequences of the military aggression of the Russian Federation. As of today, there is no valid questionnaire in the Ukrainian language to measure the influence of tinnitus.

The aim of the study: Proper translation into Ukrainian and cross-cultural adaptation of the Tinnitus Functional Index (TFI) will allow obtaining a powerful tool for assessing severity and negative impact of tinnitus on Ukrainian-speaking patient's quality of life.

Method: The translation procedure into Ukrainian and cross-cultural adaptation of the Tinnitus Functional Index was implemented according to the principles of good practice (Principles of Good Practice for the Translation and Cultural Adaptation Process for Patient-Reported Outcomes).

Results: The author's consent to translate the questionnaire and a license from the Oregon Health & Science University to use the Tinnitus Functional Index were obtained. A detailed report on each of the 10 steps in the translation and adaptation process is provided. The selection of patients with tinnitus for cognitive debriefing is specified.

Conclusions: Ukrainian translation and cross-cultural adaptation of the TFI questionnaire was implemented by the Principles of Good Practice for the Translation and Cultural Adaptation Process for Patient-Reported Outcomes. A Ukrainian version of the questionnaire will be validated for clinical and research use.

Keywords: back translation, cross-cultural adaptation, Health Care Surveys, Patient Reported Outcome Measure, quality of life, TFI, tinnitus, Tinnitus Functional Index.